

DEMOKRATENE I NORGE – Et nasjonalt folkeparti

IDEOLOGI OG GRUNNSYN

Demokratene er et parti med nasjonalistisk grunnsyn, som betrakter verdikonservativisme og den solidariske velferdsmodell som nødvendige forutsetninger for å videreføre vårt gode samfunn, samt skape økonomisk og sosial trygghet. Den demokratiske nasjonalismen, eller patriotismen om en vil, er det viktigste verktøyet for å skape en felles kulturell identitet og den indre solidariteten som ethvert velfungerende samfunn trenger for å blomstre og utvikle seg.

Demokratene vil være en vakthund som vil motarbeide den liberalistiske globaliseringen alle andre politikere i Norge støtter. Vi er det eneste partiet som går mot den liberalistiske globaliseringen som ødelegger vår norske kultur, våre verdier, vår frihet og demokrati. Denne kampen vil vi kjempe både ute og hjemme.

Eiendomsrett og markedsøkonomi er en forutsetning for demokratiet. Forutsetningene for markedsøkonomi er et fritt og uavhengig næringsliv som har fri flyt av varer og tjenester, fri tilgang til markedene og ingen særbehandling eller konkurransehindrende avtaler. For å være et attraktivt land for næringsetablering må Norge ha stabile rammebetingelser med minst mulig byråkrati og skjemavelde.

Vi tar sterk avstand fra forskjellsbehandling av mennesker basert på kjønn, religion eller etnisk opprinnelse, og vi vil verne om de rettighetene som Grunnloven sikrer som eiendomsrett, næringsfrihet, den personlige frihet, yringsfrihet, trosfrihet og organisasjonsfrihet. Demokratene er ikke globale liberalister, og partiet vil derfor regulere storkapitalen slik at vi ikke blir styrt av multinasjonale bedrifter og kapitalister. Våre norske verdier og kultur blir prioritert høyere enn kortsiktig profittjag.

Vi tar avstand fra enhver form for totalitær og autoritær statsmakt eller ideologier som sikter mot dette, og stiller oss svært kritiske til enhver overføring av myndighet fra borgerne til det offentlige. Fundamentalt i Demokratenes samfunnsyn er troen på enkeltmenneskets rett til å bestemme over eget liv. Demokratene vil derfor bekjempe umyndiggjøringen av enkeltmennesket ved å redusere påbud og restriksjoner til strengt nødvendige reguleringer. Demokratene vil forenkle folks liv gjennom å forenkle lovverk, skatte- og trygdesystemer og avgifts- og subsidieordninger. For å øke folks personlige handlefrihet må avgifts- og skattetrykket reduseres.

Demokratene vil motarbeide alle forsøk på sosialisering av næringslivet og unødvendig kapitalopphopping på statens hender. Demokratene vil kjempe for bedre vilkår for de vanskeligstilte og fattige, samt være en garantist for videreutvikling av velferdssamfunnet. Familien, enkeltmennesket og den private eiendomsrett og råderett er de mest grunnleggende bærebjelkene i samfunnet.

Vår politikk bygger på folkestyre, med desentralisert politisk makt og avgjørelse i folkevalgte organer, samt å lovfeste bindende folkeavstemninger som en del av vårt konstitusjonelle system. De politiske nivåer begrenses til kommune og stat.

Demokratene vil opprettholde Norge som et fritt, selvstendig land som er eid og styrt av Norges innbyggere. Vern om liv og trygghet for alle vil sikre et samfunn preget av medmenneskelighet. Norsk kultur skal videreføres og videreutvikles. På den måten vil vi styrke vår lokale og nasjonale identitet og ta

vare på vår kulturelle arv. Demokratene vil motarbeide at Norge selges bit for bit. Norske ressurser og bedrifter skal ikke styres av globale kapitalinteresser.

Vi har tro på at en fornuftig og miljøvennlig utnyttelse av naturrikdommene vil gi økt verdiskapning. Ved å ta kysten og distriktene i bruk, vil vi sikre retten til våre havområder, styrke vårt næringsliv, vårt miljø og vår kultur. Demokratene vil arbeide for at biologisk mangfold og økologisk balanse gir en bærekraftig utvikling og høsting.

Ved å styrke lokaldemokratiet vil Demokratene styrke et mangfoldig og livskraftig samfunn. Desentralisering av makt vil gi enkeltmennesket mulighet til å være med på å bestemme over egen livssituasjon. Velferden skal være tilgjengelig for alle – uansett hvor man bor i landet. Rettsstaten og demokratiet skal videreutvikles. Demokratene ønsker en blandingsøkonomi med naturlig maktfordeling mellom privat sektor og offentlig sektor. Demokratene mener at stabil bosetting gir de beste forutsetninger for å skape et samfunn preget av trygghet og samhold. Vi vil derfor arbeide for at folk flest skal ha arbeid, medbestemmelse og et godt miljø der de bor og har sine sosiale nettverk.

Demokratene er for desentralisering av statlige arbeidsplasser. For å hindre den sterke sentraliseringen går Demokratene inn for at statlige kontorer og institusjoner i størst mulig grad flyttes til distriktene. Dette skaper arbeidsplasser i distriktene samtidig som driftsutgifter og investeringer i pressområder reduseres. Slik vil Staten oppnå større avkastning på offentlig innskutt kapital. Det vil bli skapt flere arbeidsplasser, større trygghet, mer mangfold og ikke minst økt trivsel i distriktene, samtidig som presset i byene reduseres.

Demokratene ønsker likeverd og likestilling for alle. Bosted, etnisk tilhørighet, utseende, religion, kjønn, funksjonsevne eller sivilstand skal ikke hindre lik behandling. Demokratene vil føre en meget restriktiv innvandringspolitikk. Det må være en selvfølge at innvandrere lærer seg norsk og innretter seg etter norske lover og regler. Demokratene vil at lovgivningen i Norge skal være basert på vestlige, humanistiske og demokratiske prinsipper. Demokratene vil derfor motsette seg all lovgivning basert på sharia.

LANDETS STYRING

SELVSTYRE

Grunnloven bør være grunnlaget for det norske folkestyret. Gjennom Grunnloven er vi sikret ytringsfrihet, trosfrihet og forsamlingsfrihet. Norge skal være et selvstendig og uavhengig rike basert på de verdiene vi har fått gjennom vår kristne kulturarv og humanismen. Norge skal styres gjennom lover vedtatt av Stortinget, eller av folket selv gjennom folkeavstemninger. Demokratene ønsker et vennskapelig samarbeid med alle demokratiske og frihetselskende nasjoner i verden, men vi kan ikke akseptere at Norge avgir suverenitet til noen overnasjonale utenlandske organer.

Vi vil derfor trekke Norge ut EØS og Schengen. Grenseposter bør gjenopprettes straks med bevæpnet personell. Demokratene vil ikke delta i noen regjering eller aktivt støtte opprettelsen av noen regjering uten at folket blir spurt i en folkeavstemning om vårt medlemskap i Schengen og EØS.

DIREKTEDEMOKRATI

Demokratene har en grunnleggende tillit til at folk flest selv har forutsetninger for å ta demokratiske beslutninger om viktige spørsmål. Derfor ønsker vi i mye større grad forpliktende folkeavstemninger. En modell kan være å samle for eksempel 100.000 underskrifter med krav om en nasjonal folkeavstemning om et forslag til lovendring. Kun norske statsborgere skal ha rett til å delta i folkeavstemninger. Vi ønsker også at forpliktende folkeavstemninger i mye større grad skal brukes i lokale spørsmål.

Tidvis har norske myndigheter ikke respektert utfallet av folkeavstemninger. Dette gjelder blant annet folkeavstemninger om kommunesammenslåinger. Demokratene mener at en slik mangel på demokratisk sinnelag er uhørt. Ved å innføre bindende folkeavstemninger vil en slik overkjøring av innbyggerne bli umuliggjort.

KOMMUNEN

Demokratene vil styrke det kommunale selvstyret i kombinasjon med økt brukermedvirkning og delegering av makt ned til lokale politiske organer. Kommunene må få større mulighet til å kontrollere sine inntekter og utgifter, og større frihet til å organisere sine tilbud på den måten de mener innbyggerne har størst utbytte av.

Grunnleggende velferdsgoder som helsetjenester, sosialtjenester og utdanning sikres befolkningen, uavhengig av kommunal økonomi, gjennom statlig differensiert stykkprisfinansiering. Vi vil advare mot at regjeringen pålegger kommunene nye oppgaver uten de nødvendige økonomiske forutsetninger er oppfylt. Demokratene vil arbeide for minimumsstandarder på det sosiale feltet, slik at den gir den samme sikkerheten uavhengig av hvilken kommune en borger bosetter seg i.

Dersom staten gjennom nye lover og regler pålegger et underordnet forvaltningsnivå økte utgifter, må staten finansiere disse ved øremerking.

FYLKESKOMMUNEN

Demokratene vil fornye norsk forvaltning for å redusere offentlige kostnader og byråkrati. Fylkeskommunen har ikke tilstrekkelig legitimitet som selvstendig forvaltningsnivå. Fylkeskommunen har vært, og er, et unødvendig og fordyrende ledd i den offentlige forvaltning. Vi vil derfor legge ned fylkeskommunene som selvstendig forvaltningsnivå, og fordele oppgavene mellom kommunene, staten og private. Uavhengig av antall folkevalgte forvaltningsnivå bør fremtidig oppgavefordeling i offentlig forvaltning rasjonaliseres og effektiviseres.

RETTSIKKERHET OG MENNESKERETTIGHETER

Demokratenes grunnsyn bygger på at alle mennesker bør ha visse universelle friheter og rettigheter uavhengig av hvor i verden de bor, slik som ytringsfrihet, trosfrihet og beskyttelse av privat eiendomsrett. Dette betyr at vi vil arbeide for å spre kunnskap om menneskerettigheter og bekjempe vold og undertrykking, for eksempel kjønnslemlestelse, tvangsekteskap, menneskehandel og seksuelt misbruk av barn.

Rettsikkerhet er viktig for å sikre de individuelle friheter. Staten er ikke ufeilbarlig. Statens makt kan føre til overgrep mot innbyggerne. Noe vi har sett mange eksempler på. I myndighetsutøvelsen må statens oppgave ikke begrense eller regulere rettighetene til enkeltpersoner, men verne og beskytte rettighetene.

Uansett hvor de konstitusjonelle rettigheter eller andre grunnleggende rettigheter er i faresonen, bør Stortinget utarbeide lovgivning for å sikre effektiv rettslig kontroll av myndighetenes atferd. Menneskerettighetene skal sikre grunnleggende rettigheter til enkeltpersoner i forhold til staten og borgerne. Menneskerettigheter må ikke misbrukes for politisk agitasjon, slik som å begrense ytringsfriheten, eller bryte ned nasjonen eller landets suverenitet.

FINANSPOLITIKK

Demokratene er et sentrumsparti som ønsker en blandingsøkonomi med en maktbalanse mellom offentlig og privat sektor. På denne måten kan man beskytte den enkelte mot «overgrep» fra både offentlige og private maktgrupper. Forutsetningene for én sosial konservativ økonomisk system bygger

på fri flyt av varer og tjenester, fri tilgang til markedene, frie og like vilkår slik at norsk næringsliv ikke skal få ulempe ved avgifter som virker konkurransehemmende og setter arbeidsplasser i fare.

Demokratene vil føre en ansvarlig økonomisk politikk. Staten må legge gode rammer for en velfungerende sosial konservativt økonomisk system som stimulerer til verdiskaping og velstand og styre sine finanser på en ansvarlig og forutsigbar måte. Det må skapes tillit mellom næringslivet, innbyggerne og offentlige myndigheter. Næringslivet er avhengig både av gode rammevilkår for den enkelte næring, og av et godt investeringsklima med forutsigbare rammer for inflasjon, renter og kronekurs. Folks trygghet i hverdagen handler om en sunn økonomisk utvikling og orden i de økonomiske forhold.

Ett sosialkonservativt økonomisk system fordrer at staten som lovgiver, kunde, regulator og dømmende makt ikke misbruker sin stilling, slik at det ikke kan stilles tvil om statens rolle. Demokratene tror og vil jobbe for sterkt privat eierskap. Det skal lønne seg å skape industriplasser, og det skal lønne seg å arbeide i private næringer. Vi skal alltid verne om de som ikke har mulighet for å være i arbeid, men det må aldri være tvil om at arbeide skal være mer lønnsomt enn trygd. Demokratene tror på mindre byråkrati som vil gjøre hverdagen enklere for den enkelte borger generelt og næringslivet spesielt.

Demokratene mener det er et offentlig ansvar å fremme helse og forebygge sykdom, og å sikre nødvendige helse- og omsorgstjenester til hele befolkningen. Alle skal ha et likeverdig tilbud av helsetjenester uavhengig av diagnose, bosted, personlig økonomi, kjønn, etnisk bakgrunn og den enkeltes livssituasjon. Vi er også åpne for privatisering, valgfrihet og konkurranse i helsesektoren under strenge regler og god kontroll.

Selv om staten har store verdier må man unngå en situasjon hvor gode velferdsordninger og høyt statlig forbruk over tid gjør at statens økonomi ikke er bærekraftig. Demokratene mener Norge er på vei inn i en slik situasjon, og mener det er behov for å erstatte dagens handlingsregel med et nytt ankerfeste for den økonomiske politikken. Demokratene mener det er nødvendig å skille mellom drift og investeringer i statsbudsjettet. Et slikt skille tar hensyn til at driftsutgifter i større grad er inflasjonsdrivende enn samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer. Det bør legges til grunn at statens forbruk ikke skal vokse mer enn bruttonasjonalproduktet.

Dagens handlingsregel godkjenner kjøp av aksjer og tilførsel av egenkapital til statlige selskaper som såkalte «formues omplasseringer». Slike formues plasseringer foretas utenfor handlingsregelen. Denne praksisen må også gjelde samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i infrastruktur, sentral bygningsmasse og store kapitalvarer. Dette vil innebære at viktige vei- og baneprosjekter som i dag skaper flaskehals i transportnett, vil kunne løses langt raskere og samtidig gi et godt grunnlag for økonomisk vekst. Det samme vil gjelde for blant annet investeringer innen helsevesenet, politiet og IKT.

UTENRIKS OG FORSVAR

Demokratene ønsker et vennskapelig samarbeid med alle demokratiske og frihetselskende nasjoner i verden, men vi kan ikke akseptere at Norge avgir suverenitet til noen overnasjonale utenlandske organer. Vi vil derfor trekke Norge ut av alle slike avtaler fra EU, EØS og Schengen.

Demokratene mener at Schengen må avvikles. Norge skal beskytte eget territorium og landets grenseoverganger med grundig kontroll. Den skal være rettfærdig og i forhold til våre internasjonale forpliktelser. Demokratene mener at Schengen er en fare for den norske velferdsstat, og landets innbyggers sikkerhet og helse. Schengen truer demokratiet med enorm immigrasjon og bidrar til at samfunnet mister felles verdier.

Demokratene vil ikke delta i noen regjering eller aktivt støtte opprettelsen av noen regjering uten at folket blir spurt i en folkeavstemning om vårt medlemskap i Schengen og EØS. Utenrikspolitikken må

utformes slik at den ikke kommer i konflikt med Grunnloven. Grunnloven må aldri tilpasses for at Norge skal samarbeide tettere med internasjonale sammenslutninger av noen art.

Demokratene er KLART NEI til handelsavtalene TiSA, TTIP og CETA. Åpenhet om disse handelsavtalene er meget viktig, og våre nasjonale interesser må alltid ha fortrinn i forhold til anti-demokratiske globalistiske interesser.

Vi ser at vår verden gjennomgår en globalisering. I tillegg har verden en stor befolknings øking som forsterker globaliseringen, og setter ressursene til vår planet under press. Dette er en del av den prosessen vi ser i dag med store grupper migranter og folkevandrere til Europa og Norge, hvor de oppretter og utvikler fremmede parallellsamfunn hos oss.

Globaliseringen og folkevandringen er ingen naturlov, men en politisk villet utvikling som må motarbeides gjennom politiske handlinger og virkemidler. Demokratene vil være en vaktbikkje som vil motarbeide den liberalistiske globaliseringen som alle andre politikere i Norge støtter. Vi er det eneste partiet som går mot den liberalistiske globaliseringen som ødelegger vår norske kultur, våre verdier, vår frihet og demokrati.

NATO er hjørnesteinen i Norges sikkerhets- og forsvarspolitiske forankring. Norge bør aktivt stimulere til samtrening og øving innen NATO og med styrker fra europeiske land. Demokratene ønsker også at NATO skal være bevisst på trusselen som kommer fra asymmetrisk terror, ofte inspirert av islamsk ideologi.

Demokratene mener at det må forankres i Stortinget dersom regjeringen ønsker å sende norske styrker ut i væpnet konflikt utenfor NATOs grenser. Dagens ordning med konsultasjon i den utvidede utenrikskomiteen sikrer etter Demokratenes mening ikke et godt nok ordskifte for å ta slike beslutninger. Demokratene vil ikke at Norge skal delta i ulovlige angrepskriger. Det vil si at Norge kun skal delta i angrepskriger som er hjemlet i vedtak i FNs sikkerhetsråd.

Demokratene mener vi i en større grad selv må være forberedt på å ivareta vår egen sikkerhet. Demokratene ønsker et folkeforsvar som har tilstedeværelse i hele landet og fokus på de nasjonale interessene. Hovedoppgaven til Forsvaret skal være å forsvare norsk territorium. På grunn av landets geografiske utstrekning, topografi og store havområder skal Norge ha et nasjonalt og selvstendig forsvar med egnede kapasiteter på land, i luft og på sjø. I folkeforsvaret utgjør verneplikten bærebjelken. Demokratene vil fortsatt ha kjønnsnøytral verneplikt. Verneplikten bør omfatte alle norske statsborgere.

Etter endt avtjent militærtjeneste skal alt personell overføres til Heimevernet, Sivilforsvaret eller tjeneste i Reservepolitiet. Disse skal tjenestegjøre i sin egen bostedsområde og være en del av den beredskapen som skal være tilgjengelig ved krisetilfeller. Dette er enheter som kan benyttes ved terrortrussel, som grensevakter dersom det blir press mot våre grenser som følge av folkevandring, ulovlige asylsøkere eller økonomiske migranter. I vår overbefolkede, globaliserte verden er det også en stor fare for at meget farlige epidemier kan spre seg raskt. Dersom det er epidemier som sprer seg fra mennesker til mennesker må grensene beskyttes så godt som mulig. Dersom politiet ikke klarer sine vanlige oppgaver, må reservemanskaper kalles ut for å beskytte befolkningen både mot islamske terrorister samt spredning av epidemier.

Det Frivillige Skyttervesen er også en viktig del av vår lokale beredskap. De har veldig gode skyttere, har våpen og ammunisjon lett tilgjengelig og har en veldig god kunnskap om lokale forhold. Denne ressursen må også være tilgjengelig for våre myndigheter i en krisesituasjon. Det Frivillige Skyttervesen må derfor få økonomisk støtte for å opprettholde sine oppgaver samt være en del av den nasjonale beredskap.

Vi mener at et sterkt og operativt forsvar i nordområdene er en nødvendighet for å hevde Norges suverenitet og eierskap til den rikdommen som finnes der. Vi vil derfor ta sikte på å styrke alle

forsvarsgrener i nord, samt stimulere til økt alliert trening og aktivitet. I tillegg må grensekontrollen mot øst håndheves strengt, men effektivt med hensyn til handel og samarbeid.

Det nye sikkerhetspolitiske bildet er preget av internasjonal terrorisme, spredning av masseødeleggelsesvåpen og uforutsigbare trusler. Dette vil også kunne ramme Norge og norske interesser i utlandet. Det er nødvendig med styrket fokus på alle aspekter ved samfunnssikkerheten. Vi vil derfor arbeide aktivt for at Norge skal kunne møte det nye trusselbildet gjennom gode beredskapsplaner, nødvendig verneutstyr, materiell og personell.

LOV OG ORDEN

Demokratene vil bekjempe og forebygge kriminalitet. Forbrytelser skal oppklares raskt og lovbrutere skal straffes. Ofre for alvorlig kriminalitet og pårørende må ivaretas. Tryggheten i samfunnet skal være et offentlig ansvar. Kriminalpolitikken må forebygge bedre, oppklare mer, og reagere og rehabilitere mer effektivt. Vi vil føre en kriminalpolitikk som er tøff mot gjengangere og organiserte kriminelle, og ha gode og effektive rehabiliteringstilbud for dem som ønsker seg tilbake til samfunnet. Rask straffereaksjon mot lovbrutere er avgjørende. Gode tilbud innen psykiatri, helse og omsorg, i tillegg til en aktiv arbeidsmarkedspolitikk bidrar til helhetlig kriminalitetsbekjempelse.

Demokratene er for generell bevæpning av politiet. For Demokratene er det viktig med et sterkt nærpoliti. Politiet skal være der folk bor. Demokratene ønsker et lokalt politi, som har god kompetanse om sitt lokalsamfunn og som kan jobbe forebyggende i samhandling med andre organer. Demokratene mener at alle, uansett bosted, skal kunne føle at deres sikkerhet blir godt ivaretatt av et tilstedeværende og synlig politi. Vi ønsker derfor å opprettholde en desentralisert politidistrikt- og lensmannsstruktur for å sikre beredskap og nødvendig lokalkunnskap.

For å bekjempe ekstremisme, må vår innsatsen rettes mot grobunnen som gir næring til radikalisering, og her er det viktig å være ideologisk bevisste uten å generalisere alle muslimer.

Den dømmende myndighet skal forbli fri og uberørt av politisk og religiøs press. Norske domstoler skal sikre at Grunnloven holdes i hevd, og dømme etter vedtatte menneskerettighetsprinsipper og norsk rettspraksis. Det skal ikke finnes alternative eller parallelle systemer med dømmende myndighet i Norge.

INNVANDRING OG ASYLYLPOLITIKK

Demokratenes grunnholdning er lik behandling av nordmenn og innvandrere. Alle skal ha samme rettigheter og plikter i sine forhold til fellesskapet i Norge, uavhengig av etnisk bakgrunn. En restriktiv innvandringspolitikk med aktiv integrering og tilpasning til norske samfunnsforhold vil forebygge motsetninger og konflikter. Det å stille krav til innvandrere, er å vise dem respekt.

Demokratene vil at innvandringen til Norge skal være begrenset og kontrollert. Jo mer omfattende innvandringen er, og jo raskere det skjer, jo større er sjansene for at det oppstår parallelle samfunn etter etniske og sosiale skillelinjer. En slik utvikling er konfliktskapende og vil hindre integrasjon av innvandrerne. Som hovedregel bør mennesker hjelpes så nært sitt eget hjemland som mulig. At målet med hjelp til flyktninger skal være å vende hjem til eget land når situasjonen tillater det. Det gir bedre bruk av ressurser, og er mindre belastende for den det gjelder og deres familie.

Blir det fred i flyktningens hjemland i løpet av de første 10 årene, skal flyktningen reise hjem igjen. I mange tilfeller er det imidlertid mer fornuftig at Norge skaffer flyktninger beskyttelse i lav-kost-land snarere enn i høy-kost-landet Norge. Som hovedregel skal flyktninger hjelpes i deres nærområder eller i land innenfor deres kulturkrets. Demokratene vil arbeide for å gjøre regelverket enklere for å kunne returnere utlendinger som begår kriminelle handlinger. Kriminelle handlinger som medfører over to

måneders fengselsstraff fører til utvisning for personer som ikke har norsk statsborgerskap. Dersom noen reiser tilbake til det landet de søker beskyttelse fra, skal oppholdstillatelse og flyktingestatus inndras.

Demokratene vil begrense migrasjonen fra islamske kulturer så mye som mulig. Med dette dømmer vi ikke alle muslimer, men dette handler om å ta troende muslimer som tror på Koranen som Allahs direkte inspirerte og ufeilbarlige ord på alvor. Islam, i henhold til originalkildene Koranen og Sunna, er ikke forenelig med et åpent demokrati med respekt for ytrings- og trosfriheten, samt utsatte minoriteter. Her forholder vi oss til tolkingen av islam fra de store islamske lovskolene og islamske lærde som for eksempel Yusuf al-Qaradawi. Demokratene er bekymret for dannelsen av parallellsamfunn innad i de islamske miljøene. Vi vil prioritere kristne og andre minoriteter.

Demokratene mener at mennesker som får opphold i Norge i størst mulig grad må tilpasse seg de normer og verdier som gjelder her. Dette gjelder blant annet respekten for demokrati, ytringsfrihet, religionsfrihet og likestilling. All form for særrettigheter for behandling av innvandrere må stoppes, og den særbehandlingen som allerede er innvilget må avskaffes.

Kan ikke den inflyttede integreres i det norske samfunnet vil vedkommende heller ikke ha en plass i samfunnet og vil hjelpes til å reise til et land der hans/hennes form for skikk og bruk samsvarer med vedkommendes oppfattelse av dette. Integrasjon er en del av løpet før statsborgerskap kan gis.

HELSE OG OMSORG

Vi skal ha en helsetjeneste som tar deg som pasient på alvor. Som involverer deg, informerer deg, og skaper trygghet, tilgjengelighet og tillit i møte med helsetjenesten. Pasienter i Norge skal ha et faglig medisinsk tilbud på lik linje med det beste i verden. Vi vil opprettholde et desentralisert sykehusstilbud, som blant annet sikrer nærhet til akuttfunksjoner og fødetilbud.

Demokratene tror det er fornuftig å finansiere helsevesenet gjennom en stykkprisordning, der pengene følger pasienten. Ved stykkprisfinansiering får behandlingsinstitusjonen tilskudd per produsert tjeneste. Dette i motsetning til en økonomisk modell der sykehus og aldershjem får en endelig sum penger og må behandle så mange pasienter som mulig etter evne. En slik stykkprisordning vil på sikt øke kvaliteten, sikre hensiktsmessig bruk av leger og sykepleiere, og sette pasienten i sentrum.

Demokratene mener det er et offentlig ansvar å fremme helse og forebygge sykdom, og å sikre nødvendige helse- og omsorgstjenester til hele befolkningen. Alle skal ha et likeverdig tilbud av helsetjenester uavhengig av diagnose, bosted, personlig økonomi, kjønn, etnisk bakgrunn og den enkeltes livssituasjon. Vi er også åpne for privatisering, valgfrihet og konkurranse i helsesektoren under strenge regler og god kontroll.

Demokratene vil sikre individuell tilpasning på alle arenaer innen eldreomsorgen. De eldre skal ikke medisineres til en unødig passiv tilværelse, men tilbys inspirerende og helsefremmende aktivitet tilpasset hver enkeltes interesse og evner.

For Demokratene er folkehelsearbeid fundamentet i helsepolitikken. Alle har ansvar for egen helse, men fellesskapet har ansvar for alles helse. Norge er et land med små økonomiske forskjeller. Likevel finner vi de tydeligste sosiale forskjellene innen helse. God fordelingspolitikk er derfor god folkehelsepolitikk. En framtidsrettet helsepolitikk må ta utgangspunkt i de nye folkehelseutfordringene. Å satse på folkehelse er en av de grunnleggende investeringer vi kan gjøre for at flere av oss skal få et bedre liv og å sikre samfunnets bærekraft.

VÅRE MÅL I FOLKEHELSEARBEIDET ER:

- At Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder.
- Flere leveår med god helse og trivsel og reduserte helseforskjeller i befolkningen.
- Å skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

Demokratene vil gi eldre pleietrengende, som av medisinske årsaker har behov for 24 timers pleie og omsorg, skal ha lovfestet rett til sykehjemsplass. Demokratene vil styrke rettsikkerheten for eldre overfor kommunene ved en verdighetsgaranti som ikke er realiseringsavhengig i forhold til den enkelte kommunes økonomi. Det er nødvendig med massiv utbygging av sykehjem, omsorgsboliger og eldreheim. Det skal bygges ut på en slik måte at ektepar skal kunne leve sine liv slik de levde dem som yrkesaktive, i sammen.

Demokratene vil arbeide for at det offentlige erkjenner sitt ansvar overfor mennesker med psykiske og fysiske funksjonshemninger. Det må sikres ordninger som fører til at de i størst mulig grad kan likestilles med den øvrige befolkningen. Psykiatriske pasienter skal ha samme behandlingsgaranti som somatiske pasienter.

Demokratene vil ha en geografisk definert responstid for ambulansetjenester og etablere luftambulansebaser for de områder som i dag ikke har dekning. Demokratene ønsker å innføre eget tilbud om psykiatriambulanser.

At staten overtok ansvaret for sykehusene i form av helseforetak har medført at ansvaret mellom staten og folket har forsvunnet, og det er ulike tilbud innen de forskjellige helseforetakene som gjør at kvaliteten fra foretak til foretak er skiftende. Demokratene tror på valgfrihet slik at bruker kan velge sitt sykehus uavhengig av en byråkratisk enhet som et helseforetak.

EGENANDELER

Demokratene tror ikke på kommersialisering og økte egenandeler. Vi vil gå motsatt vei. Vi vil investere i de offentlige sykehusene, i helsearbeidere, nye bygg og moderne utstyr, samtidig som vi holder egenandelene lave. Demokratene vil redusere bruken av egenandel på reseptbelagte medisiner. Demokratene vil fjerne egenandeler for helsetjenester og sosiale tjenester til mennesker med lavere inntekt enn 3 ganger grunnbeløpet (3G).

TANNHELSE

Alle skal være sikret en god tannhelse. God forebygging og tilgang på tannhelsetjenester over hele landet er viktig. Vi vil sikre alle mot store utgifter og innføre et egenbetalingstak for nødvendig tannbehandling, med 75 % dekning av overskytende utgifter. Og vi vil ha gratis tannhelsebehandling fram til 21 år og innføre skjermingsordninger på tannhelseutgifter til personer med svak økonomi og dårlig tannhelse. Demokratene vil ha gratis tannlegebehandling for minstepensjonister.

ABORT, ULTRALYD OG ASSISTERT BEFRUKTNING

Demokratene mener abort er et onde, og vi må være bevisste vi avslutter liv når kvinner tar abort. Vi har imidlertid ikke noe realistisk alternativ til dagens abortlovgivning. Fostervannsdagnostikk skal bare tilbys risikogrupper. Vi ønsker å innskrenke muligheten til å benytte surrogatitjenester i utlandet, og videreføre det nasjonale forbudet mot surrogati. Demokratene mener at assistert befruktning skal være forbeholdt par. Vi ønsker ikke åpne for eggdonasjon og embryodonasjon i Norge. Vi mener alle gravide skal ha tilbud om tidlig ultralyd. Tidlig ultralyd kan avdekke en rekke mulige komplikasjoner i svangerskapet, og gir både mor og barn et bedre helsetilbud.

UTDANNING OG FORSKNING

Demokratene mener det er et overordnet offentlig ansvar å sikre at alle barn i Norge får et godt skoletilbud. Vi vil derfor arbeide for å styrke den offentlige skolen, både med tanke på faglig innhold og lærerens arbeidsvilkår. Demokratene vil styrke private skolars rett og mulighet til å utvikle sin egenart, enten det gjelder pedagogiske metoder eller livssyn.

Vi vil ha fri etableringsrett for private skoler, så sant krav til faglig kvalitet er oppfylt. Friskolene må fortsatt sikres retten til å ansette personale som står inne for den enkelte skoles egenart. Demokratene ønsker en finansieringsordning som likebehandler offentlige og private skoler.

Det er vår hensikt, at folkeskolen skal arbeide for en effektiv integrering av elever med en annen etnisk bakgrunn enn den norske. Samtidig bør det stilles krav om at familier med en annen etnisk bakgrunn deltar aktivt i integrasjonen, og at det snakkes norsk hjemme.

Demokratene mener at vi må ha større investeringer i opprusting av skolebygg. Å investere i skolebygg er en investering for framtidig verdiskaping, og dette må vi prioritere.

Demokratene mener at alle barn skal ha rett til opplæring i sitt nærmiljø. Det er viktig å beholde og bygge små lokale skoler. Nedleggelse av grendeskoler fører til en uønsket avfolkning av distriktene, og er samfunnsøkonomisk uforsvarlig. Skolen skal samle elevene om en felles kulturarv i en felles, sosial kontekst og oppdra dem til demokrati. I en integrert offentlig skole skal alle, uavhengig av fysisk eller psykisk funksjonshemming, ha rett til å gå. Vi vil ha åpenhet om resultatene i skolen.

Demokratene mener at det skal være vann i landets basseng. Bare ved god svømmeopplæring kan vi forebygge det økende antall drukningsulykker. Bruk av elektroniske hjelpemidler skal styrkes, men må brukes med fornuft. Den norske grunnskolen skal gi grundig innføring i de store verdensreligionene, men skal ha hovedvekt på den norske kristne kulturarvs verdier og normer.

HØYERE UTDANNING

Demokratene vil legge om den videregående utdannelsen slik vi hadde før 1980. Det vil si at vi vil tilbakeføre Examen Artium, utvikle realfagstudiene til under en faggruppe kalt Naturfaglinjen. Vi vil etablere samfunnsøkonomisk linje, Handelsgymnas, og språklinje. Elver med svært gode karakterer i realfagene vil bli tilbudt studier ved forskningsområder innen deres studiefelt. Dette for å rekruttere sikkert til innovativ forskning sammen norsk næringsliv for å sikre arbeidsplasser på sikt. Demokratene vil heve yrkesfagenes status og trappe opp innsatsen for flere læreplaner. Demokratene vil øke investeringene i universiteter og høyskoler. Demokratene vil arbeide for større satsing på digital universitets- og høgskoletilbud. Disse skal være gratis for studentene.

Demokratene vil bedre stipendie- og låneordninger for å utjevne kostnadsforskjellene mellom ulike typer utdanning på videregående skole. Det skal være gratis utstyr, læremiddel og bøker, som tilfredsstillende kravene til studieretningen. Studielån og stipend må være tilgjengelig for alle. Renten på studielånet skal være lav. Studiestøtten må gi studentene en reell mulighet til å kunne konsentrere seg om studiene. Alle skal kunne ta høyere utdanning uavhengig av bakgrunn, økonomi og bosted.

Demokratene vil bygge flere studentboliger og endre samskipnadsloven slik at det åpnes for offentlig-privat samarbeid og nye utbyggingsmodeller. Oppmuntre til bygging av flere private studentboliger. Demokratene ønsker å bygge 2000 studentboliger i året.

Kravene for å komme inn på lærerutdanningen bør skjerpes, kvaliteten på utdanningen forbedres, og tilbudet om etterutdanning og faglig oppdatering for lærerne må utvides og styrkes. Vi mener det trengs et krafttak for å stimulere interessen for realfagene.

FORSKNING

For å ha et robust næringsliv og et konkurransedyktig Norge fremover, må vi stimulere til

forskning av høy internasjonal kvalitet. Norge kan aldri bli billigst, men vi kan bli best. Da må vi ha fagmiljøer i verdensklasse. For å få til det må vi både prioritere å tenke langsiktig. Demokratene mener derfor at norsk forskningspolitikk bør prioritere områder der vi har naturlige fortrinn på grunn av eksisterende kompetanse, levende næring, naturmessige fortrinn – eller en kombinasjon av disse.

De offentlige bevilgningene må være langsiktige og forutsigbare for å skape høy kvalitet og konkurransedyktighet i forskningen. Det er en sammenheng mellom satsing på forskning, utvikling og innovasjon, og vekst i økonomien. Det er viktig for Norge å være et foregangsland på forskning innen fossile og fornybare energikilder, men også annen teknologi. Det vide spekteret i forskningsmiljøer på universiteter og høyskoler må opprettholdes. Vi vil satse mer på kommersialisering av forskning. Dette vil stimulere til innovasjon og økt verdiskaping. Vårt mål er at 4 % av BNP skal gå til forskning innen 2025.

GEN OG BIOTEKNOLOGI

Demokratene mener at bio- og genteknologien må møtes med en holdning om at alle mennesker har rett til liv, uavhengig av utviklingsmuligheter og evner. Lovverket må ivareta de positive mulighetene som ligger innenfor feltet, samtidig som det settes klare grenser for hva som er etisk, medisinsk og ressursmessig akseptabelt. Demokratene vil gå imot bruk og forskning på befrukta egg, fostervev og aborterte fostre hos mennesket. Vi vil ha en restriktiv politikk når det gjelder bruk av stamceller og genteknologi, men åpne for unntak når det gjelder diagnostikk for alvorlige, arvelige og livstruende sykdommer.

FAMILIEPOLITIKK

Vi anser familien for å være en svært viktig tradisjons- og kulturbærer, og mener at familiens stilling i det norske samfunnet skal styrkes fremfor at det offentlige i stadig større grad ønsker å ta avgjørelser for familien. Vår skattepolitikk bør derfor legges til rette slik at familien selv kan bestemme hvordan de vil ha sin hverdag. Barn har rett til begge sine foreldre, og foreldrene må derfor ved samlivsbrudd likestilles i sine plikter og rettigheter.

På grunn av et generelt høyt kostnadsnivå, opplever mange aleneboere at de befinner seg i en økonomisk krevende situasjon. Demokratene har i sin skatte- og avgiftspolitikk lagt opp til flere lettelsener for unge og enslige for å bedre disse gruppenes realinntekt, og dermed mulighetene for å ha egen husholdning og egen bolig. For øvrig skaper masseinnvandringen knappet på boliger så vel som annen kapital i samfunnet. Demokratenes politikk vil innebære et dramatisk fall i innvandringen, og dermed vil langt flere nordmenn ha råd til å kjøpe sin egen bolig. Tryggheten ved å eie sin egen bolig er viktig, og Demokratene ønsker at så mange som mulig skal ha råd til dette.

Demokratene mener det tradisjonelle, livslange forbund mellom en mann og en kvinne er det beste grunnlaget å bygge samfunnet på, og det beste naturlige utgangspunkt for reproduksjon. Denne forståelsen av ekteskapet har lange, ubrutte tradisjoner i Norge og i resten av verden, og Demokratene mener det er rett og viktig å gi denne samlivsformen en juridisk særstilling også i framtiden. Demokratene er derfor i mot en kjønnsnøytral ekteskapslov.

Demokratene vil likevel sikre trygge og juridisk ordnede rammer rundt samlivene til de personene som ikke faller innen for rammene til ekteskapsinstituttet. Vi går derfor inn for fortsatt å ha en partnerskapslov. Demokratene er i mot generell adopsjonsrett for enslige og homofile. Demokratene ønsker ikke å innføre det tredje kjønn "hen".

BARNEHAGE

Demokratene vil jobbe for at det er barnehageplass til alle som trenger det og at

barnehagene blir kvalitetssikret gjennom lov og aktuelle avtaleverk. Demokratene kan ikke se at det primært er en offentlig oppgave å drive barnehage. Det bør derfor oppmuntres til å starte private barnehager. Staten skal imidlertid sette noen minimumskrav til bygg og personell før godkjenning. Demokratene ønsker et mangfold av barnehager som har det til felles at de leverer tjenester med god kvalitet, der lek og omsorg er i sentrum.

BARNEVERN

Demokratene ønsker et nytt og bedre barnevern som tar bedre vare på rettssikkerheten til foreldre og barn. Demokratene vil ha mer fokus på å hjelpe familien som helhet og ikke hvert familiemedlem hver for seg. Demokratene vil at skifte av saksbehandlere innen familievern/barnevern bør være en rettighet for innbyggere dersom det bare viser seg at samarbeidet er vanskelig. Vi mener barnet skal delta og ha innflytelse på det som angår dem. Det må bli en bedre utdanning for de som jobber i barnevernet og det må også satses på etter og videreutdanning. Demokratene vil avvike fylkesnemndene.

LANDBRUK, FISKERI OG SKIPSFART

LANDBRUK OG SKOGBRUK

Demokratene vil ha et aktivt landbruk over hele landet. Demokratene mener at landbruk skal være en viktig vekstnæring i Norge i mange år framover, og forholdene må derfor legges til rette for det. Da må næringen gis gunstige rammebetingelser slik at landbruket kan drives rasjonelt og effektivt ut fra sine forutsetninger, der deler av jordbruksstøtten bør tilfalle bønder med vanskelig terreng etter mønster av fjelland som Østerrike og Sveits. Demokratene vil satse på å øke rekrutteringen til landbruket. Demokratene vil ikke tillate rituell slakting uten bruk av bedøvelse.

Demokratene mener økt matproduksjon i Norge basert på produksjon over hele landet er viktig i en verden der presset på matvareressursene øker. Demokratene mener det er nødvendig med betydelig styrking av økonomien i jordbruket i årene fremover. Demokratene mener vi må øke den norske matproduksjonen med 20 % innen 2025. Demokratene vil ha et sterkt jordvern som ivaretar dyrket mark. Demokratene ønsker å gjeninnføre beredskapslagre for korn.

Demokratene ønsker å utjevne forskjellen mellom inntektene til bøndene og andre grupper i samfunnet. Demokratene vil jobbe for en lønnsom treforedlingsindustri slik at våre enorme skogressurser kan foredles i Norge også i framtida.

Demokratene ønsker et dyrepoliti i hele landet.

FISKERINÆRINGEN

Demokratene mener at fiskeri skal være en viktig vekstnæring i Norge i mange år framover, og forholdene må derfor legges til rette for det. Demokratene vil føre en fremtidig fiskeripolitikk som skal komme hele landet til gode. Fiskerinæringen skal være garantist for å opprettholde bosetting og sysselsetting i distriktene og langs kysten.

Demokratene vil sikre fiskernes rett til å eie fiskefartøy og til å ha hånd om førstehåndsomsetningen av fisk og skalldyr. Det er avgjørende at Norge beholder nasjonal styring av fiskeressursene. Retten til fisken skal være hos det folket som bor ved ressursene, og eierskapet i fiskerinæringen må være mest mulig lokalt. Dette gjelder både fiskebruk og kvoter. Fiskefangster bør leveres nærest mulig fangsfeltet og fortrinnsvis bearbeides så nærme mottakssted som mulig. Demokratene kan ikke godta store eierkonsentrasjoner i havfiskeflåten og er opptatt av at fiskeflåten eies og drives av norske fiskere. Demokratene krever at minst 50 % av mannskapet på fiske- og fangstfartøy skal være norske statsborgere.

SKIPSFART

Demokratene mener at skipsfart og verfts næringen skal være en viktig vekstnæring i Norge i mange år framover, og forholdene må derfor legges til rette for det.

Det må være et mål for norsk skipsfartspolitikkk å satse på norske sjøfolk på norske skip.

Demokratene vil tilføre midler til forskning, utvikling og modernisering av verfts næringen.

SAMFERDSEL OG KOMMUNIKASJON

Demokratene vil bidra med større bevilgninger til samferdsel slik at vi kan sikre at Norge har Europas sikreste, mest effektive og mest miljøvennlige infrastruktur.

Demokratene ønsker en betydelig økning i budsjettene til veibygging, og målet må hele tiden være å utvikle et sikkert, miljøvennlig og effektivt transportsystem. Det er staten som skal ha ansvaret for en forsvarlig vei- og baneutbygging i landet. I planleggingsprosesser må realistiske trafikkprognoser legges til grunn, slik at infrastrukturen dimensjoneres i tråd med reelle behov.

NEI TIL BOMPENGER!

Demokratene mener offentlig veibygging skal fullfinansieres av staten, og ikke gjennom bompenger. Vi vil derfor gå inn for å legge ned alle bomstasjoner i Norge og ikke godkjenne nye prosjekter basert på denne ordningen. Alle bomstasjoner skal legges ned og nye skal kun settes opp dersom det er vedtatt i en folkeavstemning i fylket der den aktuelle bommen skal plasseres. Demokratene vil bruke bilrelaterte avgifter til drift og vedlikehold av veinettet.

Demokratene vil avvise bruk av rushtidsavgifter og tilsvarende for å regulere bilbruk. Demokratene vil fremme økt bruk av kollektivtransport blant annet ved hjelp av lavere billettpriser. Demokratene mener at jernbanen er et offentlig og nasjonalt ansvar. Demokratene vil satse mer på jernbane, både til persontransport og godstransport. Demokratene vil styrke og oppruste jernbanenettet i hele landet, samtidig som vi er åpne for nye jernbaneprosjekter. Nord-Norgebanen må i første omgang forlenges til Tromsø.

Det må være en hovedoppgave å sikre befolkningen et best mulig tilbud innen flytransporten til rimeligst mulig pris. Vi vil styrke rutetilbudet på distrikts flyplassene gjennom å gjøre anbudsordningen bedre og skape mer reell konkurranse.

Utvikling av og eierskap til infrastruktur som elektrisitetsforsyning, veier, jernbane, flyplasser, havner og bredbånd er et offentlig ansvar og er avgjørende for å utvikle næringsliv i hele landet og de eksportrettede næringene.

MEDIEPOLITIKK

En fri og uavhengig presse er en forutsetning for demokratiet, ytringsfriheten og rettsstaten. For å sikre konkurranse og mangfold i mediene vil vi arbeide for størst mulig grad av etableringsfrihet i medienæringen. Ordinære konkurranseregler skal også gjelde for mediebedrifter. Pressen bør rette et kritisk lys mot makthaverne og den er med og danner opinion i befolkningen. Vi vil derfor legge til rette for at pressen, uansett teknologisk plattform, kan forbli bred, sterk og uavhengig av offentlig styring og kontroll.

Demokratene er skeptisk til pressesøtten, da denne ordningen lett kan sette avisene i et avhengighetsforhold til myndighetene. Demokratene vil derfor gradvis utvikle pressestøtten, og heller innføre skattemessige fordeler som gjelder likt for alle aktørene i markedet. Da blir den økonomiske drahjelpen nøytral, lik for alle og ikke underlagt skjønn. Et lands presse er ikke uavhengig dersom den er avhengig av støtte fra staten.

Demokratene mener at NRK sine utgifter skal dekkes over statsbudsjettet, ikke lisens-finansieres.

RELIGION OG ETIKK

Kristendommen har i mer enn 1000 år vært en hjørnestein i norsk tradisjon og kultur. I vår tid, mens våre livsverdier og vår vestlige kultur er under press, mener Demokratene at kristendommen er et bolverk for å beskytte vår kulturarv og våre grunnleggende verdier som samfunnet er bygget på.

Norges grunnlov § 2 etter siste revisjon av 9. mai 2014, hvor grunnloven ble oversatt til bokmål og nynorsk, er paragrafens ordlyd på bokmål som følger: «Verdigrunnlaget forblir vår kristne og humanistiske arv. Denne grunnlov skal sikre demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene».

Det er viktig i den kommende kulturkampen å slå ring om vår kristne kulturarv. Vi ønsker religions-, tanke-, trosfrihet for alle grupper i Norge, men vår forpliktelse som nasjon er først og fremst å fremme norsk kultur og dens kristne idé grunnlag. Vi har derimot ingen plikt til å fremme andre lands religioner, kulturer eller språk.

Vi vil bekjempe forsøk på å gjøre ateisme og humanisme til styrende livssyn i det offentlige rom. Det gjelder også ideologier hvis praksis kommer i strid med menneskerettighetene og norsk lov. Staten skal legge til rette for at alle innbyggerne kan utøve sin tro i frihet og trygghet, men bør sikre de grunnleggende verdiene som har skapt det samfunnet vi har formet gjennom generasjoner. I dette mandatet ligger en plikt til å fremme kunnskap om vår kristne arv, og en forståelse av nasjonens kristne identitet og symbolbruk. Demokratene mener derfor at Staten i alle naturlige sammenhenger skal fremme kristen kultur og identitet.

Demokratene mener at kristendommen skal ha en særstilling i KRLE-faget, og at det ikke skal være noen tvil om at skoleeier skal ha frihet til å trekke vår kristne kulturarv inn i skolehverdagen og at skolegjestedtjenester skal være lov.

Demokratene vil stoppe all statlig og kommunal støtte til islamske trosamfunn.
Demokratene vil ha forbud mot bygging av moskeer i Norge.

ARBEID OG VELFERD

Demokratene skal jobbe for balanserte løsninger som ivaretar både arbeidsgivers og arbeidstakers behov. Vi vil sørge for overordnede regelverk som gir gode vilkår for arbeidstager og hindrer sosial dumping. Vi vil føre en politikk som gjør bedrifter til gode arbeidsplasser. Samtidig vil vi sørge for at vi ikke pålegger bedriftene krav som de ikke kan overholde uten at det går ut over lønnsomheten.

Streikeretten og lockoutretten skal bevares som virkemidler i en konflikt mellom arbeidstakere og arbeidsgivere. Likevel ønsker vi å invitere partene til en diskusjon for å finne andre mekanismer for å komme til enighet. Streik påfører i stor grad uskyldig tredjepart store belastninger. Demokratene ønsker en sterk arbeidsmiljølov som sikrer ordnede forhold i arbeidslivet.

Verdiskapingen i Norge påvirkes av at stadig flere lever på trygd. Det er derfor avgjørende at de arbeids- og velferdspolitiske virkemidlene innrettes på en slik måte at arbeid alltid skal lønne seg, og slik at den enkelte får utnyttet sin reelle restarbeidsevne til gagn for seg selv og for samfunnet.

Demokratene vil sikre Arbeidstilsynet tilstrekkelige ressurser til at det kan følge opp sitt ansvar for å påse at bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår blir fulgt opp, og ha et særlig fokus mot bedrifter og bransjer som benytter seg av utenlandsk arbeidskraft. Norsk arbeidsliv bør ikke baseres på import av utenlandsk arbeidskraft. I dag er EØS-avtalen et viktig avtalen og gjeninnføre innvandringsstoppen overfor EU-borgere. Dersom Norge trenger utdanning og kunnskaper som er etterspurt for å fylle ledige stillinger bør vi innføre rett til arbeidsinnvandring etter Australsk monster.

Demokratene ønsker en arbeids- og velferdsforvaltning som bidrar til å nå målsettingen om flere i arbeid-færre på trygd. Et velfungerende NAV er selve forutsetningen for at fellesskapets velferdsgoder forvaltes på en god og riktig måte. NAV må styrkes og stilles større krav til, slik at brukerne opplever et samlet offentlig tilbud som gir best mulig målrettet hjelp så tidlig som mulig.

Demokratene vil heve den generelle aldersgrensen i arbeidslivet.

Demokratene vil begrense bruken av midlertidige ansatte.

Demokratene vil fremme en rekke tiltak for å forhindre eksport av velferdsordninger.

INDUSTRI OG NÆRINGSPOLITIKK

Hovedoppgaven i næringspolitikken er å stimulere til økt verdiskaping i næringslivet. Alle skal i utgangspunktet ha anledning til å etablere en ny bedrift uten tillatelse fra det offentlige eller fra private organisasjoners side. Vi vil derfor arbeide for å fjerne og forenkle byråkratiske lover og bestemmelser som hindrer dette. Demokratene mener det er viktig å se framover, og utvikle et sterk og konkurransedyktig næringsliv på fastlandet. Målet må være at fastlandsnæringen, uavhengig av petroleumsindustrien, i seg selv blir sterk nok til å gi Norge fortsatt økonomisk vekst.

Demokratene vil gjøre det attraktivt å investere i norsk industri. Norsk næringsliv må videreutvikles basert på nasjonens naturressurser. Det er lange tradisjoner for at naturressursene eies av fellesskapet, mens materiell rikdom skapes ved at ressursene utnyttes av ansvarlige bedrifter med gode konsesjonsregler og fornuftig beskatning. Vi vil sikre fortsatt nasjonal kontroll over naturressursene for å sikre at arbeidsplasser, hovedkontor og utviklingsarbeid ligger i Norge.

OLJE OG ENERGIPOLITIKK

Demokratene ønsker fortsatt sterk satsing på olje og gass på norsk sokkel. Det betyr at man må åpne for nye leteområder og opprettholde et sterkt fokus på miljø og sikkerhet. Demokratene vil arbeide for at videre satsing skjer med den ytterste varsomhet, og at det stilles strenge krav til næringen når den ekspanderer videre nordover. Demokratene vil at det i områder som er særlig verdifulle for fiskerinæringen, som ligger nært land eller har stor risiko for ulykker, skal det ikke være petroleumsvirksomhet.

Den kompetansen Norge har skaffet seg gjennom tiår med olje- og gassutvinning, bør ta oss videre inn i nye områder for ren og miljøvennlig energi. Norge skal være en energi makt også i fremtiden. Herunder utnyttelse av bioenergiløsninger og bruk av naturgass fremfor olje til oppvarmingsformål. Demokratene mener det er en offentlig oppgave å forvalte nasjonale ressurser på vegne av hele befolkningen.

Staten må øke sitt bidrag til en bedre oljevernberedskap, med sikte på å unngå miljøkatastrofer ved uhell. Dette er også viktig med hensyn til økt skipstrafikk fra russiske olje- og gassfelter.

Demokratene vil sørge for gode utredninger før prøveboring i utsatte havområder.

Demokratene vil legge til rette for mer bruk av gass som drivstoff i samferdselssektoren.

Videre - utbygging av et robust el-nett er en prioritert oppgave for Demokratene og en forutsetning for forsyningssikkerhet, utbygging av fornybar energi og ny næringsutvikling. Det er viktig at konsesjonsprosessen for el-nett er effektiv og i god dialog med lokale myndigheter. Gjennom effektive løsninger skal energiforbruket reduseres i husholdninger, industrien og i transportsektoren. Demokratene vil jobbe for at mest mulig av oppvarmingen skjer ved bruk av miljøvennlig varme som bioenergi. Det er et mål at mest mulig av energien vi bruker er fornybar.